

JACEK KNOPEK

ANNA RATKE-MAJEWSKA

POLITYKA POLSKI WOBEC KRAJÓW ARABSKICH W ŚWIETLE PLANU PRACY DEPARTAMENTU MSZ NA ROK 1969

Wyróżnić można wiele okresów historycznych, w których kraje arabskie odgrywały dużą rolę w relacjach między państwami. Od momentu zakończenia II wojny światowej ich znaczenie w strukturze stosunków międzynarodowych wzrosło, czyniąc region arabski istotnym aktorem na arenie światowej. Na taki stan rzeczy wpłynęło kilka czynników – zarówno kształt środowiska międzynarodowego po roku 1945, wydarzenia związane z istnieniem i rywalizacją dwóch supermocarstw oraz proces dekolonizacji, jak i zasoby surowców strategicznych państw arabskich. Elementy te sprawiły, że liczne kraje spoza świata arabskiego starały się zacieśnić relacje z państwami tego kręgu kulturowego, aby zwiększyć swą pozycję i możliwości oddziaływania w stosunkach międzynarodowych. Jednym z takich państw była po II wojnie światowej Polska¹.

Warto zaznaczyć, że na rozwój relacji polsko–arabskich w tym czasie wywierało wpływ kilka kwestii. Pierwszą z nich była zależność Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej od Związku Radzieckiego oraz decyzji podejmowanych przez jego władze w polityce zagranicznej. Postawa ZSRR wobec rejonu

---

Prof. nadzw. dr hab. JACEK KNOPEK, prof. UMK – Katedra Międzynarodowych Stosunków Politycznych, Wydział Politologii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu; e-mail: jknopek@wp.pl

Mgr ANNA RATKE-MAJEWSKA – doktorantka na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK; e-mail: anna.majewska@gmail.com

¹ Zob. J. K n o p e k, *Polityka Polski wobec krajów arabskich w świetle notatki Kierownictwa MSZ z 1973 roku*, „Politeja” 2012, nr 1(19), s. 323.

arabskiego determinowała zajmowane przez PRL stanowisko. Równie istotnym czynnikiem kształtującym stosunki Polski z krajami arabskimi był potencjał oraz potrzeby i interesy państwa polskiego. Inną z kolei kwestię stanowiła bogata, wielowiekowa tradycja stosunków polsko-arabskich, stanowiąca podstawy kontaktów z niektórymi krajami regionu².

Przywołany poniżej tekst powstał w końcu lat 60. XX stulecia, kiedy to sekretarzem generalnym PZPR był Władysław Gomułka. Jest to fragment planu pracy na rok 1969, zredagowany w Departamencie V MSZ, odpowiedzialnym za prowadzenie polityki w stosunku do państw afrykańskich i azjatyckich³. Dokument – w części poddanej rozważaniom – przedstawia założenia polityki PRL tego okresu w relacji do państw arabskich. Stanowi wyraz dążeń władz polskich do zwiększenia obecności politycznej, gospodarczej, kulturalnej oraz naukowej kraju w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Materiał prezentuje koncepcję wzmożenia aktywności zagranicznej na wielu płaszczyznach, przy jednoczesnym uwzględnieniu różnego rodzaju czynników wpływających na realizację przyjętych zamierzeń. Warto ponadto zauważyć, że przedstawiona w nim postawa Polski wobec krajów arabskich w przeważającej mierze ukształtowała się na fali wydarzeń, jakie w tym okresie miały miejsce na arenie międzynarodowej, co było niejednokrotnie podkreślane przez twórców dokumentów w kolejnych częściach planu pracy. Właściwość ta sprawia, że przytoczony tekst jest wyjątkowo interesujący i warty wnikliwego rozpatrzenia. Podstawowym celem analizy niniejszego materiału jest prezentacja tego, w jaki sposób oraz w jakim zakresie Polska starała się oddziaływać w świecie arabskim.

Poniższy dokument znajduje się w Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych i w pełnej formie składa się z trzech części, jednak na potrzeby podjętego tematu przytoczone zostały fragmenty jedynie dwóch z nich⁴. Pierwsza część przedstawia ogólne założenia polskiej polityki w stosunkach z państwami arabskimi. Druga omawia natomiast cele szczegółowe Polski w relacjach z poszczególnymi krajami regionu.

---

² Tamże; J. P i o t r o w s k i, *Stosunki Polski z krajami arabskimi*, Warszawa 1989, s. 5-9.

³ Zob. *Wykaz zespołów opracowanych w Archiwum MSZ*, http://www.msz.gov.pl/pl/ministerstwo/historia/biuro_archiwum_msz/archiwum_msz [dostęp: 10.08.2013].

⁴ Ministerstwo Spraw Zagranicznych w Warszawie, Biuro Archiwum i Zarządzania Informacją, Departament V, zespół 24/69, wiązka 1, teczka 024-2-69, s. 1-6; 13-20, Plan pracy Departamentu V na rok 1969.

Załączony materiał zaprezentowany został w oryginalnej formie i treści, która zgodna jest z jego maszynopisem przechowywanym w Archiwum MSZ. Tekst poddano wyłącznie analizie metodologicznej i merytorycznej, znajdującej się w przypisach do przedstawionego dokumentu.

*

Departament V
OG-0-024-2-69⁵

PLAN PRACY DEPARTAMENTU V NA ROK 1969

I. KRAJE ARABSKIE

Zapoczątkowany agresją izraelską 5 czerwca 1967 r. kryzys bliskowschodni⁶ otworzył nowy etap w polityce arabskiej PRL⁷ oraz w kształto-

---

⁵ Sygnatura akt dopisana ręcznie.

⁶ Konflikt izraelsko-palestyński i izraelsko-arabski od momentu zakończenia II wojny światowej wywierał duży wpływ na relacje w rejonie bliskowschodnim, oddziałując jednocześnie na stosunki na arenie międzynarodowej. Spór przeradzał się w wojnę w latach 40. i 50., a do kolejnej jego eskalacji doszło w latach 60. XX wieku. W tym okresie prezydent Zjednoczonej Republiki Arabskiej Gamal Abdel Naser zradykalizował swoją politykę, dążąc do pogłębienia procesów nacjonalizacyjnych w kraju oraz zmierzając do urzeczywistnienia koncepcji lewicowego pojednania w świecie arabskim. Z jego inicjatywy członkowie Ligi Państw Arabskich podjęli decyzję o rozpoczęciu współpracy militarnej i koordynacji wysiłków obronnych. Izrael natomiast od roku 1964, korzystając ze wsparcia Stanów Zjednoczonych, zwiększał swe zbrojenia. Obie strony czyniły więc przygotowania do nowej wojny. 23 maja 1967 r. Naser ogłosił zamknięcie cieśniny Tirańskiej oraz zatoki Akaba dla statków przewożących zaopatrzenie militarne dla Izraela, płynących zarówno pod banderą izraelską, jak i obcą. Tym samym zablokowane zostało jedyne wyjście państwa Izrael na Morze Czerwone. W odpowiedzi na ten krok izraelskie władze zdecydowały się na atak. Natarcie rozpoczęło się 5 czerwca i trwało 6 dni. Wojna zakończyła się spektakularnym sukcesem Izraela. Choć zaprzestano działań zbrojnych, spór angażujący uwagę środowiska międzynarodowego nie zakończył się i doprowadził do zaostrzenia stosunków między państwami niemal na całym świecie. Zob. J. K u k u ł k a, *Historia współczesna stosunków międzynarodowych*, Warszawa 1996, s. 195-196; W. R o s z k o w s k i, *Półwiecze. Historia polityczna świata po 1945 roku*, Warszawa 2005, s. 166.

⁷ Rząd polski już następnego dnia po rozpoczęciu wojny sześciodniowej (6 czerwca 1967 r.) wydał oświadczenie, w którym wyraził najgłębsze oburzenie z powodu agresji Izraela, potępił jej sprawców, a także zażądał zaprzestania ataku oraz wycofania armii izraelskiej na poprzednio zajmowane pozycje. Zob. P i o t r o w s k i, *Stosunki Polski*, s. 14-15.

waniu się stosunku krajów arabskich do nas i do naszej problematyki europejskiej.

Zdecydowane potępienie agresora i poparcie słusznej sprawy arabskiej w płaszczyźnie politycznej oraz elementy pomocy materialnej dla ofiar agresji w pierwszej fazie kryzysu⁸ stworzyły korzystną koniunkturę dla rozszerzenia naszej działalności w świecie arabskim.

Przejawiło się to we wszechstronnym rozwoju stosunków politycznych i gospodarczych, kulturalnych i naukowych z grupą postępowych krajów arabskich – ZRA⁹, Algieria, Syria, Irak – w rozwoju stosunków ekonomicznych z częścią konserwatywnych krajów arabskich – Tunezja, Libia, Maroko. Zmianom nie uległy ograniczone stosunki z Jordanią czy Kuwejtem¹⁰. Podejmowane wysiłki w kierunku nawiązania bezpośrednich stosunków z Arabią Saudyjską – np. utworzenie misji handlowej w Riadzie – nie dały wyników¹¹.

---

⁸ Podczas narady w Moskwie 9 czerwca 1967 r. przywódcy partii i rządów państw bloku wschodniego potępił Izrael oraz wyrazili poparcie dla strony arabskiej. 10 czerwca ZSRR zapowiedział, że jeżeli siły izraelskie nie zaprzestaną działań wojennych i nie wycofają się do linii granicznych sprzed ataku, Związek Radziecki będzie zmuszony zastosować sankcje. Dwa dni później stosunki dyplomatyczne z Izraelem zerwały jednostronnie: ZSRR, Polska, Jugosławia, Czechosłowacja, Węgry i Bułgaria. Co więcej, kraje Układu Warszawskiego (poza Rumunią) oraz Jugosławia uznały, że dla zaprowadzenia pokoju na Bliskim Wschodzie kwestie priorytetową stanowi usunięcie skutków agresji izraelskiej. Podczas porad specjalnych, które miały miejsce w roku 1967 w Budapeszcie (11-12 lipca) i w Warszawie (19-21 grudnia) podjęto decyzję o zacieśnieniu relacji z postępowymi państwami arabskimi. Ustalono także, że ze strony krajów socjalistycznych zostanie im udzielone wsparcie gospodarcze i militarne.

Strona izraelska, potępiana przez państwa bloku radzieckiego oraz kraje arabskie, spotkała się natomiast z poparciem większości państw zachodnich (wyjątkiem była Francja, która nałożyła na Izrael embargo na dostawy broni). Stany Zjednoczone nadal oferowały jej dużą pomoc finansową i wojskową. Zob. K u k u ł k a, *Historia współczesna*, s. 196-197; P i o t r o w s k i, *Stosunki Polski*, s. 15-16; R o s z k o w s k i, *Półwiecze*, s. 166.

⁹ ZRA – Zjednoczona Republika Arabska – państwo, w skład którego w latach 1958-1961 wchodziły Egipt i Syria. Po rozpadzie unii syryjsko-egipskiej Egipt pozostał przy nazwie ZRA (aż do 1971 r., kiedy to przyjęto nazwę Arabska Republika Egiptu). Zob. *Stosunki dyplomatyczne Polski 1944-1979 r. Informator*, t. V: *Afryka i Bliski Wschód*, red. J. Patryas, Warszawa 1982, s. 51.

¹⁰ Relacje Polski z poszczególnymi państwami arabskimi zostały omówione szczegółowo w części III planu pracy Departamentu V na rok 1969 (*Uwagi do stosunków PRL z poszczególnymi krajami arabskimi oraz z Iranem*).

¹¹ Na przełomie lat 60. i 70. strategicznymi partnerami Stanów Zjednoczonych w rejonie Bliskiego i Środkowego Wschodu były – prócz Izraela – Arabia Saudyjska oraz Iran. Zob. J. B u r y, *Polityka wybranych państw arabskich wobec krajów Afryki subsaharyjskiej*, w: *Stosunki międzynarodowe w Afryce*, red. J. J. Milewski, W. Lizak, Warszawa 2002, s. 289; K n o p e k, *Polityka Polski*, s. 327.

Zostały również dokonane kroki dla wzmożenia polsko-arabskiej współpracy gospodarczej, co znalazło wyraz w podpisaniu z niektórymi krajami porozumień o współpracy przemysłowej, porozumień barterowych w zakresie interesujących nas surowców itp.

Na przełomie 1968/69 w kryzysie bliskowschodnim zarysował się szereg nowych elementów, które wymagają od nas zajęcia stanowiska. Podstawowymi elementami kształtującymi aktualną sytuację na Bliskim Wschodzie są:

- utrzymywanie się na Bliskim Wschodzie napiętej sytuacji, grożącej w każdej chwili nieprzewidywanym i niebezpiecznym wybuchem¹²;
- zmiana ekipy rządzącej w USA, która może pociągnąć za sobą zmiany w polityce bliskowschodniej USA¹³;
- przewidywany wzrost aktywności mocarstw imperialistycznych i NRF¹⁴ na Bl. Wschodzie, mający na celu odzyskanie straconych pozycji i osłabienie pozycji KS¹⁵.

W związku z powyższymi elementami wydaje się pożądane przeprowadzenie okresowych operatywnych konsultacji z krajami socjalistycznymi ze szczególnym uwzględnieniem ZSRR.

---

¹² Po wydarzeniach roku 1967 próby ustanowienia sprawiedliwego i trwałego pokoju na Bliskim Wschodzie nie powiodły się. Kolejna wojna wybuchła w 1973 r.

¹³ W roku 1968 wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych wygrał Richard Nixon, kandydat z ramienia Partii Republikańskiej. Został zaprzysiężony na prezydenta 20 stycznia 1969 r. Urząd sprawował do roku 1974. W swej polityce zagranicznej zmierzał do zmniejszenia zaangażowania USA w obronę amerykańskich sojuszników i przyjaciół (doktryna Nixona). Zob. P. B e n k e n, *Strategie Nixona wyjścia z Wietnamu*, <http://www.stosunki.pl/?q=content/strategie-nixona-wyj%C5%9Bcia-z-wietnamu> [dostęp: 12.08.2013]; K u k u ł k a, *Historia współczesna*, s. 188; T. T e r r i f f, *The Nixon Administration and the Making of U.S. Nuclear Strategy*, Ithaca 1995, s. 51.

¹⁴ NRF – Niemiecka Republika Federalna – oficjalna nazwa zachodniego państwa niemieckiego używana w Polsce do roku 1970. Zob. S. T o m c z a k, „Proszek do prania ORMO '68” – marzec 1968 roku w Polsce, http://historia.org.pl/2013/06/30/proszek-do-prania-ormo-68-marzec-1968-roku-w-polsce/#identifier_4_21407 [dostęp: 12.08.2013].

¹⁵ Kraje socjalistyczne.

[...]

III. UWAGI DO STOSUNKÓW PRL Z POSZCZEGÓLNYMI KRAJAMI ARABSKIMI ORAZ Z IRANEM¹⁶

W naszych stosunkach ze światem arabskim szczególną uwagę zwracamy na rozwój stosunków łączących Polskę z grupą postępowych krajów arabskich: ZRA, Syrią, Algierią oraz z Irakiem.

Poza ogólnymi problemami wysuniętymi w rozdz. I Planu Pracy, uwagę należy zwrócić na następujące momenty:

Zjednoczona Republika Arabska¹⁷

Rozwój naszych stosunków ze ZRA ma charakter wszechstronny i korzystny dla obu stron. Ten stan rzeczy należy utrzymać i pogłębiać.

Planowana wizyta Ministra Spraw Zagranicznych PRL, tow. S. Jędrychowskiego w ZRA¹⁸ powinna przyczynić się do dalszego zacieśnienia stosunków, które zwłaszcza od czasu wizyty Riada w Polsce (lipiec 1968 r.)¹⁹ doszły do momentu, w którym występują elementy stałej wymiany zdań i wzajemnych konsultacji politycznych dotyczące sytuacji politycznej na Bl. Wschodzie.

---

¹⁶ W niniejszym artykule został przywołany jedynie podpunkt A części III planu pracy Departamentu V na rok 1969. Dotyczy on relacji PRL ze Zjednoczoną Republiką Arabską, Algierią, Syrią oraz Irakiem, które w świecie arabskim miały priorytetowe znaczenie dla Polski.

¹⁷ Na temat rozwoju stosunków polsko-egipskich po II wojnie światowej zob.: J. K n o p e k, *Migracje Polaków do Afryki Północnej w XX wieku*, Bydgoszcz 2001, s. 211; H. O b e i d a t, *Stosunki Polski z Egiptem i Irakiem w latach 1955-1989*, Toruń 2001.

¹⁸ Stefan Jędrychowski, minister spraw zagranicznych PRL od 22 grudnia 1968 do 22 grudnia 1971 r., spotkał się z ministrem spraw zagranicznych ZRA – Mahmudem Rijadem 17 września 1969 r. w Waszyngtonie, podczas XXIV sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Zob. *Stefan Jędrychowski 22 XII 1968 – 22 XII 1971*, http://www.msz.gov.pl/pl/ministerstwo/historia/opracowania/ministrowie_sz_1918_2007/stefan_jedrychowski_22_xii_1968_22_xii_1971.jsessionid=7AD9F86D05B97AAE3102D142E7409265.cmsap2p [dostęp: 27.08.2013]; *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 66.

¹⁹ Zgodnie z informacjami zawartymi w publikacji *Stosunki dyplomatyczne Polski 1944-1979 r. Informator*, t. V: *Afryka i Bliski Wschód*, oficjalna wizyta w Polsce ministra spraw zagranicznych ZRA Mahmuda Rijada miała miejsce w dniach 13-15 czerwca 1968 r. W trakcie swego pobytu minister przyjęty został przez I sekretarza KC PZPR Władysława Gomułkę, premiera Józefa Cyrankiewicza, a także przez przewodniczącego Rady Państwa Mariana Spychalskiego. Spotkał się również z wiceministrem Józefem Winiewiczem, kierownikiem MSZ. Zob. tamże, s. 64.

Ten element konsultacji politycznej należy umacniać m.in. przez zalecenie naszym placówkom w ONZ oraz w ważniejszych stolicach utrzymania stałych, roboczych kontaktów z placówkami ZRA.

Należy szczególnie pilnie śledzić realizację umowy o współpracy przemysłowej (m.in. powołanie do życia Komisji Mieszanej do spraw Współpracy Gospodarczej)²⁰, stanowiącej nowy krok w dziedzinie stosunków gospodarczych ze ZRA.

Zwrócić uwagę należy również na fakt, że realizacja umowy handlowej i umów kredytowych w dalszym ciągu napotyka na okresowe nieuzasadnione trudności, świadczące o zbyt nerwowym reagowaniu polskich czynników gospodarczych na sytuację na Bl. Wschodzie oraz o braku długofalowej polityki gospodarczej z postępowymi krajami arabskimi.

Kontynuować należy, dobrze rozpoczętą wymianę dziennikarzy (było ich w Polsce ponad 20-tu w 1968 r.)²¹.

Realizować należy dobrze przygotowany przez DWKN²² plan wykonawczy do umowy kulturalno-naukowej²³.

Podjąć ostateczną decyzję w sprawie utworzenia ośrodka informacyjno-kulturalnego w Kairze.

Podjąć dalsze kroki w sprawie rozwijania międzypartyjnych stosunków między PZPR a SZA²⁴ (delegacja SZA była na V Zjeździe w charakterze obserwatora).

---

²⁰ Umowa o współpracy gospodarczej między rządem PRL a rządem ZRA została podpisana 7 grudnia 1964 r. w Kairze. Dokument wszedł w życie 9 lutego 1967 r. I sesja Mieszanego Komitetu ds. Współpracy Gospodarczej i Przemysłowej odbyła się 20 października 1969 r. Zob. tamże, s. 77.

²¹ 25 września 1968 r. została podpisana w Kairze umowa o współpracy w dziedzinie radia i telewizji między Komitetem ds. Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” oraz Radiem i Telewizją Zjednoczonej Republiki Arabskiej. Dokument wszedł w życie z dniem podpisania, a utracił ważność w roku 1972. Zob. tamże.

²² Departament Współpracy Kulturalnej i Naukowej. Zob. W. B o l e c k i, *Gustaw Herling-Grudziński w archiwach IPN*, <http://www.polskieradio.pl/142/2487/Artykul/727258,Gustaw-HerlingGrudzinski-w-archiwach-IPN> [dostęp: 28.08.2013].

²³ Umowę kulturalną pomiędzy rządem PRL a rządem Republiki Egiptu podpisano dnia 2 lutego 1957 r. w Kairze. Weszła ona w życie 29 kwietnia roku 1958. Zob. *Umowa kulturalna między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Republiki Egiptu podpisana w Kairze dnia 2 lutego 1957 r.*, <http://www.traktaty.msz.gov.pl/fd.aspx?f=P0000010353.pdf> [dostęp: 29.08.2013].

²⁴ SZA – Socjalistyczny Związek Arabski. Zob. T. W i l l m a n n-K u r e c k a, *Arabski związek socjalistyczny (Egipt)*, Warszawa 1975.

Algieria

Rozwój naszych stosunków politycznych i gospodarczych z Algierią napatyka w dalszym ciągu na opory, zarówno ze strony algierskiej (np. odwołanie wizyty Abdessalama²⁵) jak i z naszej. Pewien postęp nastąpił w rozwoju stosunków w wyniku wizyty delegacji Delleci w Polsce w lutym 1969 r.²⁶ Bieżący rok otwiera nowe perspektywy na dokonanie decydującego kroku na drodze zacieśniania wszechstronnej współpracy między oboma krajami.

Z dwóch planowanych wizyt – Bumedięna w Polsce i Marszałka Spychalskiego w Algierii najbardziej realne szanse dojścia do skutku ma wizyta Przewodniczącego Rady Państwa PRL w Algierii²⁷.

Poprzedzić ją powinna wizyta Min. Jędrychowskiego w Algierii, planowana w zasadzie na początek kwietnia br.²⁸

W ramach wymiany osobowej między naszymi państwami zrealizować należałoby wizyty Min. Oświaty Algierii oraz Rektora Uniwersytetu Algierskiego w Polsce²⁹.

---

²⁵ Belaid Abdessalam – polityk algierski, który w latach 1966-1977 piastował urząd ministra przemysłu i energetyki Algierii. Zob. *Abdessalam Belaid*, http://portalwiedzy.onet.pl/20130,,,abdessalam_belaid,haslo.html [dostęp: 30.08.2013]; *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 15.

²⁶ W dniach 8-16 lutego 1969 r. przebywała w Polsce algierska misja gospodarcza, której celem było zbadanie możliwości nawiązania szerszej współpracy ekonomicznej oraz zintensyfikowania obrotów handlowych ze stroną polską. W skład delegacji wchodził przedstawiciel ministerstw Algierii (Handlu, Spraw Zagranicznych, Planowania, Finansów oraz Rolnictwa), a także przedstawiciel Frontu Wyzwolenia Narodowego (*Front de Libération Nationale*, FLN). Neureddin Delleci, algierski minister handlu, odbył rozmowy z Marianem Dmochowskim, kierownikiem Ministerstwa Handlu Zagranicznego PRL, Witoldem Trąmpczyńskim, I zastępcą przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, oraz Stefanem Jędrychowskim, ministrem spraw zagranicznych. Strona algierska przyjęta została również przez ministra przemysłu maszynowego – Janusza Hrynkiewicza. Członkowie FLN gościli z kolei w Wydziałach Zagranicznym i Organizacyjnym KC PZPR. Zob. tamże, s. 14-15.

²⁷ Przewodniczący Rady Państwa PRL, Marian Spychalski, przebywał z oficjalną wizytą w Algierii w dniach 6-10 października 1969 r. Zob. *Przewodniczący Rady Państwa M. Spychalski powrócił do kraju. Wspólny komunikat polsko-algierski. Prezydent Bumedięna zaproszony do Polski*, „Dziennik Bałtycki” 11.10.1969, s. 1-2; *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 15.

²⁸ Minister spraw zagranicznych PRL, Stefan Jędrychowski, gościł w Algierii w dniach 25-29 kwietnia 1969 r. W trakcie wizyty podpisana została polsko-algierska umowa o współpracy naukowej i technicznej w latach 1970-1971. Zob. tamże, s. 15, 26.

²⁹ Od lat 60. XX wieku starano się, obok innych form kooperacji, zacieśniać polsko-algierskie relacje kulturalne i naukowe. 22 lipca 1964 r. w Algierze podpisano umowę między rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a rządem Algierskiej Republiki Demokratycznej i Ludowej o współpracy kulturalnej. Weszła ona w życie 18 listopada 1966 r. W następnych latach strony podpisywały kolejne programy współdziałania w zakresie kultury oraz nauki.

Rozmowy gospodarcze między krajami są w toku. Powinny one mieć poważne znaczenie dla przełamania dotychczasowego impasu w stosunkach gospodarczych między oboma krajami. Zadaniem MSZ będzie, wspólnie z MHZ³⁰, czuwać nad realizacją podjętych decyzji.

Strona algierska proponuje wizytę Kaida Ahmeda, kierownika FLN³¹ wiosną br. w Polsce. Pozytywna decyzja w sprawie międzypartyjnych stosunków PZPR-FLN została w zasadzie podjęta. Propozycja algierska wymaga jednak rozpatrzenia. Ewentualnie realizacji tej wizyty podporządkowane byłyby kontakty między organizacjami społecznymi obu krajów: związków zawodowych, organizacji młodzieżowych, organizacji kombatanckich, organizacji kobiecych.

Należy kontynuować dobrą współpracę po linii prasy, radia i telewizji oraz kronik filmowych między obydwoma krajami³².

Syria

Nasze stosunki z Syrią wykazują stałą tendencję do zacieśniania się. Obecnie jedna z najważniejszych spraw w tych stosunkach polega na podjęciu decyzji w sprawie wizyty Przewodniczącego Rady Państwa PRL w Syrii lub też uzgodnienia ze stroną syryjską wizyty Szefa Państwa Syryjskiego w Pol-

---

11 marca 1968 r. doszło do podpisania protokołu o wymianie naukowej i kulturalnej, który rozszerzał zakres podejmowanych wcześniej działań. Dokument zakładał współpracę Polski i Algierii w dziedzinie archeologii, architektury, konserwacji zabytków oraz urbanistyki. Przewidywał ponadto wymianę warstw artystycznych, pisarzy i uczonych, a także kształcenie algierskich studentów w Polsce. 20 stycznia 1969 r. odbyła się natomiast uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Algierskiego profesorowi Manfredowi Lachsowi. Dyplom wręczył mu Rektor – profesor Ban Salem. Zob. *Umowa między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Algierskiej Republiki Demokratycznej i Ludowej o współpracy kulturalnej*, <http://www.traktaty.msz.gov.pl/fd.aspx?f=P0000010069.pdf> [dostęp: 30.08.2013]; *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 13-14, 25-26.

³⁰ Ministerstwo Handlu Zagranicznego. Zob. B. P. M a r k s, *Prawno-organizacyjne aspekty polsko-czechosłowackiej współpracy naukowo-technicznej w latach 1947–1971*, „Historica – Revue pro historii a příbuzné vědy” 2012, nr 1, s. 81.

³¹ Kaid Ahmed – polityk algierski, szef partii Front Wyzwolenia Narodowego. Zob. K. A d a m s o n, *Algeria. A Study in Competing Ideologies*, London–New York 1998, s. 100-101; A. L a y a c h i, *Economic Crisis and Political Change in North Africa*, Westport 1998, s. 11.

³² 7 grudnia 1964 r. została podpisana w Algierze umowa o współpracy w dziedzinie radia i telewizji między Komitetem ds. Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” oraz Algierskim Radiem i Telewizją. Zastąpiła ją następnie umowa z 30 listopada 1972 r. Zob. *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 26.

sce (istotne ze względu na niedojście do skutku jesienią ub. roku wizyty tow. Spychalskiego w Syrii).

Korzystne byłoby, gdyby wizyta w Syrii poprzedzona została wizytą Ministra Spraw Zagranicznych PRL³³.

Nasze stosunki z Syrią charakteryzuje dobrze rozwijająca się wymiana osobowa. Aktualna jest m.in. sprawa rewizyty Min. Motyki³⁴ w Syrii oraz będąca w toku załatwiania wizyta Ministra Handlu Wewnętrznego, Sznajdera w Syrii³⁵.

Dopilnować poza tym należy realizacji porozumień handlowych i gospodarczych zawartych w Syrii w czasie wizyty polskiej delegacji gospodarczej w lutym br.³⁶

Należy dążyć do zintensyfikowania współpracy prasowej i radiowo-telewizyjnej między dwoma krajami³⁷.

Podjęcia decyzji wymaga sprawa ustanowienia międzypartyjnych stosunków PZPR-Baas (ze skrzydłem będącym u władzy w Syrii).

Sprawa otwarcia ośrodka informacyjnego i kulturalnego PRL w Damaszku wymaga decyzji.

Do rozważenia i załatwienia jest poza tym:

– sprawa wizyty w Syrii delegacji Polskiego Komitetu Solidarności z krajami AA³⁸,

---

³³ Zarówno przewodniczący Rady Państwa PRL – Marian Spychalski, jak i minister spraw zagranicznych – Stefan Jędrzychowski, nie złożyli w roku 1969 wizyty w Syrii. W Polsce gościła jednakże (w dniach 17-21 listopada 1969 r.) partyjno-rządowa delegacja syryjska. Przewodniczył jej szef państwa i rządu Syrii, przywódca syryjskiego odłamu Socjalistycznej Partii Odrodzenia Arabskiego (Baas) – Nureddin al-Atassi. Zob. P i o t r o w s k i, *Stosunki Polskie*, s. 47; *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 295.

³⁴ Lucjan Motyka – minister kultury i sztuki w latach 1964-1971. Zob. T. M o ł d a w a, *Ludzie władzy 1944-1991. Władze państwowe i polityczne Polski według stanu na dzień 28 II 1991*, Warszawa 1991, s. 400; *Motyka Lucjan (1915-2006)*, http://bs.sejm.gov.pl/F?func=find-b&request=000005217&find_code=SYS&local_base=ARS10 [dostęp: 30.08.2013].

³⁵ Edward Sznajder – minister handlu wewnętrznego w latach 1965-1972. Zob. M o ł d a w a, *Ludzie władzy*, s. 429.

³⁶ W dniach 3-7 lutego 1969 r. odbyły się w Damaszku obrady rządowych delegacji gospodarczych Polski i Syrii. Zob. *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 294.

³⁷ Umowa o współpracy w dziedzinie radia i telewizji między Komitetem ds. Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” oraz Generalną Dyrekcją Radia i Telewizji Arabskiej Republiki Syrii została podpisana w Warszawie 5 grudnia 1967 r. Zastąpiła ją umowa z 21 stycznia 1976 r. Zob. tamże, s. 303-304.

³⁸ Właściwie Polski Komitet Solidarności z Narodami Azji i Afryki. Zob. A. K r a j e w s k i, *Polskie mrzonki o potędze*, http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/703000.polskie_mrzonki_o_potedze.html [dostęp: 30.08.2013].

– sprawa umowy zbiorowej precyzującej warunki, na jakich zatrudnieni mają być polscy specjaliści w Syrii.

Niezadowolone strony syryjskiej budzi dotychczasowa współpraca po linii dostaw specjalnych.

Irak

Poważny wpływ na dalszy rozwój stosunków między Polską a Irakiem miała wizyta w Bagdadzie jesienią 1968 r. Przewodniczącego Rady Państwa PRL³⁹.

Dla skonkretyzowania otwierających się perspektyw w stosunkach polsko-irackich, celowe jest wzięcie pod uwagę następujących elementów:

– W czasie ostatniej wizyty w Iraku Przewodniczącego Rady Państwa PRL, zaproszony został do Polski Prezydent Iraku Al Bakr. Należy liczyć się z możliwością rewizyty irackiej w ciągu br., o ile sytuacja wewnętrzna Iraku ulegnie dalszej stabilizacji⁴⁰.

– Do sfinalizowania jest poza tym sprawa wizyty irackiego Ministra Ekonomii w Polsce (termin nie ustalony), wizyta w Polsce irackiego Ministra Oświaty i Kultury (termin nie ustalony)⁴¹, rewizyta w Bagdadzie Przewodniczącego Prezydium Rady Nar. m.st. Warszawy⁴² (termin nie ustalony) oraz

---

³⁹ Wizyta oficjalna przewodniczącego Rady Państwa Mariana Spychalskiego w Iraku miała miejsce w dniach 23-25 października 1968 r. Zob. *Kalendarium wydarzeń w stosunkach pomiędzy Polską a Irakiem*, http://www.bagdad.msz.gov.pl/pl/p/bagdad_iq_a_pl/wspolpraca_dwustronna/ [dostęp: 30.08.2013].

⁴⁰ Ahmad Hasan al-Bakr, prezydent Republiki Irackiej w latach 1968-1979, przebywał z oficjalną wizytą w Polsce w roku 1973, w dniach 27-30 czerwca. Zob. K n o p e k, *Polityka Polski*, s. 332; *Kalendarium wydarzeń w stosunkach pomiędzy Polską a Irakiem*.

⁴¹ Władze PRL starały się rozwijać z Irakiem zarówno relacje na płaszczyźnie polityki, jak i kultury oraz gospodarki. W historii wzajemnych stosunków polsko-irackich miały w związku z tym miejsce liczne wizyty oficjalne przywódców życia politycznego, gospodarczego oraz kulturalno-naukowego obu krajów. Podejmowane działania sprawiły, że w latach 1970-1990 Irak był jednym z największych partnerów gospodarczych Polski na Bliskim Wschodzie. Warto dodać, że wspomniana w analizowanym dokumencie wizyta ministra ekonomii Iraku w Polsce (był nim w tym okresie Fachri Kadduri) odbyła się w dniach 22-28 kwietnia 1969 r. Minister Kadduri wchodził w skład delegacji irackiej z wicepremierem gen. Salah Mahdim Ammaszem na czele. Zob. P i o t r o w s k i, *Stosunki Polski*, s. 28; *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 122-123; *Współpraca gospodarcza*, http://www.bagdad.msz.gov.pl/pl/p/bagdad_iq_a_pl/wspolpraca_dwustronna/wspolpraca_gospodarcza/?printMode=true [dostęp: 31.08.2013].

⁴² Przewodniczącym Prezydium Rady Narodowej miasta stołecznego Warszawy był w latach 1967-1973 Jerzy Majewski. Zob. *Jerzy Majewski*, <http://www.radawarszawy.um.warszawa.pl/ewidencje/honorowi/osobywyroznione/Strony/JerzyMajewski.aspx> [dostęp: 31.08.2013].

sprawa zaproszenia do Iraku Ministra Handlu Zagranicznego PRL⁴³ (termin nie ustalony).

– Do rozpatrzenia w odpowiednim czasie jest również sprawa wizyty w Polsce irackiej delegacji wojskowej⁴⁴. Dotychczasowy rozwój współpracy po linii naszych dostaw specjalnych nie budzi zadowolenia strony irackiej.

– Sprawa zaktywizowania współpracy z radiem i telewizją obu krajów⁴⁵. Celowe jest w związku z tym nawiązanie bezpośrednich kontaktów osobowych między kierownictwem odpowiednich instytucji obu krajów, między agencjami prasowymi itd.

Poważną przeszkodą na drodze rozwoju wymiany handlowej i współpracy gospodarczej między oboma krajami jest fakt niewywiązania się przez nas z naszych zobowiązań wynikających z umowy handlowej⁴⁶. W związku z tym należy dopilnować sprawę realizacji podjętych w zasadzie decyzji w sprawie zakupu przez Polskę irackich daktyli oraz ryżu.

Dopilnować należy również sprawę naszego zaangażowania w eksploatację siarki irackiej oraz sprawę podpisania kontraktu na budowę cukrowni w Mosulu⁴⁷.

Korzystne dla nas jest kontynuowanie prac związanych z rozpracowywaniem „Master Plan of Baghdad”⁴⁸.

---

⁴³ Od grudnia 1968 r. do kwietnia 1969 r. kierownikiem Ministerstwa Handlu Zagranicznego PRL był Marian Dmochowski. Natomiast od kwietnia roku 1969 do lutego 1971 stanowisko ministra handlu zagranicznego piastował Janusz Burakiewicz. W roku 1969 wizyta w Iraku ministra owego resortu nie miała miejsca. Zob. *Kalendarium wydarzeń w stosunkach pomiędzy Polską a Irakiem*; M o l d a w a, *Ludzie władzy*, s. 339, 345.

⁴⁴ Delegacja wojskowa Iraku, na czele z generałem F. Szehabem – szefem Sztabu Generalnego i członkiem Rady Dowództwa Rewolucji, gościła w Polsce w dniach 6-12 września 1969 r. Zob. *Kalendarium wydarzeń w stosunkach pomiędzy Polską a Irakiem*.

⁴⁵ 21 grudnia 1976 r. podpisany został w Warszawie protokół o współpracy w dziedzinie radia i telewizji pomiędzy Komitetem ds. Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” oraz Iraqi Broadcasting and Television Establishment. Zob. *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 129.

⁴⁶ 1 stycznia 1959 r. strony polska oraz iracka podpisały w Bagdadzie umowę o wymianie towarów i płatnościach, która zawierała klauzulę największego uprzywilejowania. Tego samego dnia doszło również do podpisania umowy o współpracy gospodarczej, naukowej i technicznej. Zob. tamże, s. 128.

⁴⁷ 26 kwietnia 1969 r. podpisano w Warszawie umowę w sprawie eksploatacji złóż siarki Mishraq. W tym samym dniu zawarto ponadto porozumienie w formie wymiany pism pomiędzy przewodniczącym Rządowej Delegacji PRL a przewodniczącym Rządowej Delegacji Republiki Irackiej w sprawie kontraktu na rozbudowę cukrowni Mosul. Zob. tamże, s. 129.

⁴⁸ Zob. Ł. S t a n e k, *Miastoprojekt goes abroad: the transfer of architectural labour from socialist Poland to Iraq (1958–1989)*, „The Journal of Architecture” 2012, nr 17/3, s. 361-386.

W ciągu br. dążyć należy do podpisania planu wykonawczego do polsko-irackiej umowy kulturalnej⁴⁹, do kontynuowania wymiany sportowej między krajami.

[...]

*

Z przedstawionego powyżej dokumentu można wysunąć następujące wnioski:

1. W końcu lat 60. XX wieku Polska Ludowa wykazywała stosunkowo duże zainteresowanie sytuacją, w jakiej znajdowały się państwa arabskie;

2. Polska obecność w rejonie arabskim należała do ważniejszych celów polityki zagranicznej PRL w tym okresie;

3. Wśród celów na płaszczyźnie politycznej odnaleźć można wspieranie inicjatyw arabskich na forum międzynarodowym oraz intensyfikację kontaktów osobowych, w szczególności na najwyższym szczeblu;

4. Jednym ze środków służących do osiągnięcia politycznych zamierzeń Polski Ludowej w regionie była działalność propagandowa (w tym propaganda artystyczna);

5. Podstawowym instrumentem służącym pogłębieniu relacji dwu- oraz wielostronnych z krajami świata arabskiego były kontakty gospodarcze i handlowe, w związku z tym dążono do zawierania umów dwustronnych oraz ścisłej realizacji ich założeń, a także poszukiwano nowych form współpracy o charakterze ekonomicznym;

6. Istotnym zamierzeniem polskiej polityki było nawiązywanie i zacieśnianie współpracy kulturalno-naukowej oraz naukowo-technicznej; spośród celów przedmiotowych w tym zakresie wyróżnić należy wysyłanie do krajów rejonu zespołów artystycznych i sportowych, a także specjalistów i kadr naukowo-technicznych, wymianę dziennikarzy, współdziałanie prasy i telewizji, powoływanie związków i stowarzyszeń kulturalnych, propagowanie informacji o Polsce oraz popularyzację polskiej kultury.

---

⁴⁹ Umowa o współpracy kulturalnej między rządem PRL a rządem Republiki Irackiej została podpisana w Warszawie 2 kwietnia roku 1959. Dokument wszedł w życie 9 grudnia tego samego roku. Programy wykonawcze do umowy były podpisywane na okresy 2- i 3-letnie. Zob. *Stosunki dyplomatyczne Polski*, s. 128-129; *Umowa o współpracy kulturalnej między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Republiki Iraku*, <http://www.traktaty.msz.gov.pl/fd.aspx?f=P0000013173.pdf> [dostęp: 31.08.2013].

BIBLIOGRAFIA

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Ministerstwo Spraw Zagranicznych w Warszawie, Biuro Archiwum i Zarządzania Informacją, Departament V, zespół 24/69, wiązka 1, teczka 024-2-69, s. 1-20, Plan pracy Departamentu V na rok 1969.

LITERATURA

- A d a m s o n K.: Algeria. A Study in Competing Ideologies, London–New York 1998.
K n o p e k J.: Migracje Polaków do Afryki Północnej w XX wieku, Bydgoszcz 2001.
K u k u ł k a J.: Historia współczesna stosunków międzynarodowych, Warszawa 1996.
L a y a c h i A.: Economic Crisis and Political Change in North Africa, Westport 1998.
M o ł d a w a T.: Ludzie władzy 1944-1991. Władze państwowe i polityczne Polski według stanu na dzień 28 II 1991, Warszawa 1991.
O b e i d a t H.: Stosunki Polski z Egiptem i Irakiem w latach 1955-1989, Toruń 2001.
P i o t r o w s k i J.: Stosunki Polski z krajami arabskimi, Warszawa 1989.
R o s z k o w s k i W.: Półwiecze. Historia polityczna świata po 1945 roku, Warszawa 2005.
Stosunki dyplomatyczne Polski 1944-1979 r. Informator, t. V: Afryka i Bliski Wschód, red. J. Patryas, Warszawa 1982.
Stosunki międzynarodowe w Afryce, red. J. J. Milewski, W. Lizak, Warszawa 2002.
T e r r i f f T.: The Nixon Administration and the Making of U.S. Nuclear Strategy, Ithaca 1995.
W i l l m a n n - K u r e c k a T.: Arabski związek socjalistyczny (Egipt), Warszawa 1975.

ARTYKUŁY NAUKOWE

- K n o p e k J.: Polityka Polski wobec krajów arabskich w świetle notatki Kierownictwa MSZ z 1973 roku, „Politeja” 2012, nr 1(19).
M a r k s B. P.: Prawno-organizacyjne aspekty polsko-czechosłowackiej współpracy naukowo-technicznej w latach 1947–1971, „Historica – Revue pro historii a přibuzné vědy” 2012, nr 1.
S t a n e k Ł.: Miastoprojekt goes abroad: the transfer of architectural labour from socialist Poland to Iraq (1958–1989), „The Journal of Architecture” 2012, nr 17/3.

PRASA

Przewodniczący Rady Państwa M. Spychalski powrócił do kraju. Wspólny komunikat polsko-algierski. Prezydent Bumedien zaproszony do Polski, „Dziennik Bałtycki” 11.10.1969.

STRONY INTERNETOWE

Abdessalam Belaid, http://portalwiedzy.onet.pl/20130,abdessalam_belaid,haslo.html

- B e n k e n P.: Strategie Nixona wyjścia z Wietnamu, <http://www.stosunki.pl/?q=content/strategie-nixona-wyj%C5%9Bcia-z-wietnamu>.
- B o l e c k i W.: Gustaw Herling-Grudziński w archiwach IPN, <http://www.polskie-radio.pl/142/2487/Artykul/727258,Gustaw-HerlingGrudzinski-w-archiwach-IPN>.
- Jerzy Majewski, <http://www.radawarszawy.um.warszawa.pl/ewidencje/honorowi/osobywyroznione/Strony/JerzyMajewski.aspx>.
- Kalendarium wydarzeń w stosunkach pomiędzy Polską a Irakiem, http://www.bagdad.msz.gov.pl/pl/p/bagdad_iq_a_pl/wspolpraca_dwustronna/
- K r a j e w s k i A.: Polskie mrzonki o potędze, http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/703000,polskie_mrzonki_o_potedze.html.
- Motyka Lucjan (1915-2006), http://bs.sejm.gov.pl/F?func=find-b&request=000005217&find_code=SYS&local_base=ARS10.
- Stefan Jędrychowski 22 XII 1968 – 22 XII 1971, http://www.msz.gov.pl/pl/ministerstwo/historia/opracowania/ministrowie_sz_1918_2007/stefan_jedrychowski_22_xii_1968_22_xii_1971;jsessionid=7AD9F86D05B97AAE3102D142E7409265.cmsap2p.
- T o m c z a k S.: „Proszek do prania ORMO '68” - marzec 1968 roku w Polsce, http://historia.org.pl/2013/06/30/proszek-do-prania-ormo-68-marzec-1968-roku-w-polsce/#identifier_4_21407
- Umowa kulturalna między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Republiki Egiptu podpisana w Kairze dnia 2 lutego 1957 r., <http://www.traktaty.msz.gov.pl/fd.aspx?f=P0000010353.pdf>
- Umowa między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Algierskiej Republiki Demokratycznej i Ludowej o współpracy kulturalnej, <http://www.traktaty.msz.gov.pl/fd.aspx?f=P0000010069.pdf>
- Umowa o współpracy kulturalnej między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Republiki Iraku, <http://www.traktaty.msz.gov.pl/fd.aspx?f=P0000013173.pdf>
- Współpraca gospodarcza, http://www.bagdad.msz.gov.pl/pl/p/bagdad_iq_a_pl/wspolpraca_dwustronna/wspolpraca_gospodarcza/?printMode=true
- Wykaz zespołów opracowanych w Archiwum MSZ, http://www.msz.gov.pl/pl/ministerstwo/historia/biuro_archiwum_msz/archiwum_msz

POLISH POLICY TOWARDS ARAB COUNTRIES
IN THE LIGHT OF THE FOREIGN OFFICE'S WORK PLAN OF 1969

S u m m a r y

This article presents fragments of the work plan of African and Asian Affairs Department of Poland's Ministry of Foreign Affairs. It describes the goals of the Polish foreign policy in relation to the Arab countries, which were to be carried out by the Polish People's Republic in 1969. The text of the work plan is presented in its original form, which is consistent with the typescript stored in the Archives of the Foreign Ministry. The results of the analysis are located in the footnotes of the document.

Słowa kluczowe: Poland, arab countries, politics, Department of Poland's Ministry of Foreign Affairs.